

Leipzig, 1744. godine

- prvo izdanje – anonimno
- iznimna popularnost
- iste godine izlazi potpisano izdanje romana
- verterizam: svjetonazor i životni stil oblikovan po uzoru na Werthera koji se javlja odmah po izlasku anonimnoga izdanja; val samoubojstava mladih ljudi uzrokovao je zabranu prodaje i tiska romana
- verterijade: nastavci, imitacije, parodije, prerade romana Patnje mladog Werthera

Roman s ključem – Schlüsselroman

- ključ za razumijevanje romana: Goetheov život
- privatna građa → likovi oblikovani po uzoru na autentične osobe iz piščeva života (Goetheovi i tuđi doživljaji)
- **I. dio romana:** Charlotta Buff → Lotta i njezin zaručnik Kestner → Albert - Werther je slika Goetheova odnosa s parom
- **II. dio romana:** Goetheov prijatelj Jerusalem → Werther – on zrcali sudbinu Jerusalema koji se ubio zbog nesretne ljubavi

Epistolarni roman

- pisan u obliku pisama
- monoperspektivnost → (pisma piše samo Werther) – odgovori primatelja pisama (prijatelj Wilhelm) mogu se samo naslutiti neizravno
- Werterova usmjerenost na sebe samoga: pripovjedač u 1. licu – Werter
- dodatak pismima: pripovjedač u 3. licu – izdavač
- struktura pisama:
 - a) započinju nekom općenitom konstatacijom
 - b) slijede konkretne situacije – njihovo djelovanje na W. i njegovo srce
 - c) završavaju opet općenitim zapažanjima

Kompozicija romana

- fabula slijedi kronologiju zbivanja
- dva dijela:
 - a) Prva knjiga: 4. svibnja 1771. – 10. rujna 1771.
 - b) Druga knjiga: listopad 1771. – prosinac 1772.

Bijeg

- motiv odlaska:
 - početak 1. dijela → bijeg od prolazne veze
 - kraj 1. dijela → bijeg od Lotte, od ljubavi
 - kraj 2. dijela → bijeg od života

Johann Wolfgang von Goethe - Patnje mladog Werthera

- romantičarski junak
- preosjetljiv (hipersenzibilan)
- umjetnik (slikar), idealist
- plemenit i čovječan
- neprilagođen društvu
- pesimističan
- bježi od života
- **simbolika imena:**
 - *Werder* = riječni otok u staronjem. jeziku → izolirano biće, uzalud traži blizinu s drugima
 - Proturječan karakter u kojemu se sukobljavaju staro i novo.

Tematika romana

- a) ljubav:
 - ljubav je očitovanje božanskoga u ljudskim dušama
 - nesretna je, tragična i fatalna
- b) priroda:
 - odražava emocije i raspoloženja junaka
 - utočište ranjenoj romantičarskoj duši
 - „Samo priroda oblikuje velikog umjetnika.”
- c) umjetnost:
 - umjetnik – vizionar, genij, usamljen i neshvaćen od mnoštva
 - „Ljude izvanredne, koji su poduzimali nešto što je naoko nemoguće, nešto veliko, oduvijek su proglašavali pijancima i ludacima.”

Intertekstualnost

- roman uspostavlja veze s drugim književnim tekstovima
- od autora se pojavljuju: Friedrich Gotlieb Klopstock, Gotthold Ephraim Lessing – Goetheovi stariji suvremenici
- prisutno je i referiranje na Bibliju
- već spomenuti Ossian i Homer

Paralelizmi

I. dio

- sretno razdoblje
- entuzijazam i optimizam
- idila ladanjskoga života u provinciji
- proljeće i rano ljeto
- Wertherova lektira: Homer

II. dio

- turobno razdoblje
- klonulost i pesimizam
- narušena idila
- jesen i zima
- Wertherova lektira: Ossian

Literarna vrela

Homer

“Ne želim da me išta više vodi, bodri, podstiče – ta ne vrije li ovo srce dosta i samo od sebe; treba mi uspavanka, a nju sam u izobilju našao u mome Homeru.”

13. svibnja

Ossian

Katkada kažem sebi: jedinstvena je tvoja sudbina; smatraj da su svi ostali sretni – još nitko nije podnosio ovakve muke. Onda čitam nekog pjesnika iz starih vremena, i čini mi se kao da gledam u rođeno svoje srce.

24. studenoga

Iz Ossianove pjesme Suncu

“Ti, koje kružiš nebom, okruglo kao štit mojih otaca! Odakle su tvoje zrake, o sunce! Odakle tvoja vječna svjetlost? Ti izlaziš u svojoj strašnoj ljepoti; zvijezde se skrivaju na nebu; mjesec hladan i blijed, tone u zapadne valove; a ti, ti se krećeš samo i osamljeno. Tko da tebi bude drug na tvom putu?”

Uživaj, stoga o sunce u snazi svoje mladosti! Starost je mračna i nelijepa; ona je poput treperave svjetlosti mjeseca koji prosijava kroz raskidane oblake, a magla je prekrila brežuljke: sjeverni vjetar brije u nizinama, putnika nestaje usred njegova puta.”

Stil

- romantičarski:
 - uzvišen
 - patetičan
 - retoričan
 - prožet lirizmom

Jezik

- blizak pučkom govoru
- jednostavan
- po potrebi pjesnički slikovit, meditativno i misaono snažan

